

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2020-01

Nr. 1D-

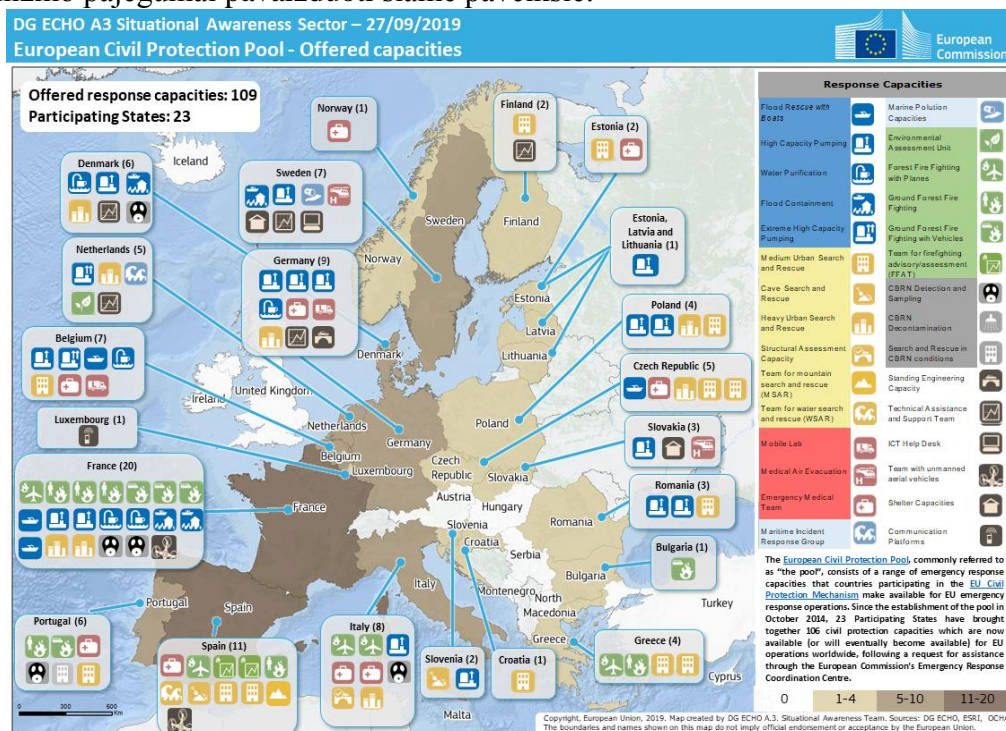
Į

Nr.

DĖL EUROPOS SĄJUNGOS CIVILINĖS SAUGOS MECHANIZMO

Papildydami Vidaus reikalų ministerijos 2020 m. sausio 21 d. raštą Nr. 1D-356 teikiame patikslintą Vyriausybės protokolinio sprendimo projektą ir papildomą informaciją.

2019 m. kovo 21d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendime ES 2019/420 apibrėžti rescEU pajėgumai, kurių paskirtis siejama su ES Civilinės saugos mechanizmo (UCPM) sustiprinimu. Numatoma, kad sukūrus rescEU pajėgumus bus pagerinta ES piliečių apsauga nuo katastrofų, o taip pat valdomos kylančios rizikos. Komisija įgyvendinimo aktais detalizuos rescEU kuriamų pajėgumų tipus (gelbėjimo komandos, įranga, priemonės), prioritetai teikiami miškų gaisrų gesinimui iš oro, medicininei pagalbai ir CBRN incidentams. rescEU pajėgumai galėtų būti pasitelkiami esant didelio masto situacijoms arba kai nepakanka nacionalinių ir Europos civilinės saugos rezervo pajėgumų. Komisija, kartu su valstybėmis narėmis turės užtikrinti tinkamą rescEU pajėgumų geografinį paskirstymą. Šiuo metu valstybių narių pasiūlyti ES Civilinės saugos mechanizmo pajėgumai pavaizduoti šiame paveiksle:

Tikime laisve

1990 KOVO 11

Žemiau pateikiamas rescEU pajėgumų apibūdinimas.

rescEU pajėgumams plėtoti (pirkimas, nuoma, įsigijimas finansinės nuomos būdu) galės būti skirta Europos Sąjungos finansinė parama (tiesioginės dotacijos) – iki 90 proc. miškų gaisrų gesinimo iš oro ir medicininiams pajėgumams, 100 proc. – HILP (žemos tikimybės ir didelio poveikio ekstremalios situacijos) pajėgumams.

Numatomos tokios nuostatos dėl rescEU pajėgumų operacinių išlaidų (t.y., visų konkretaus pajėgumo eksploatavimo operacijos metu išlaidos) – 100 proc. ES finansavimas – HILP; 100 proc. ES finansavimas – eksploatavimui už ES ribų; jeigu rescEU pajėgumai naudojami nacionaliniais tikslais, visas išlaidas, įskaitant techninės priežiūros bei remonto išlaidas, padengia pajėgumus naudojanti valstybė narė.

Valstybių narių pirktų, nuomotų arba finansinės nuomos būdu įgytų rescEU pajėgumų buvimo vieta būtų tose valstybėse narėse. Bendrų viešųjų pirkimų atveju rescEU pajėgumų buvimo vieta yra valstybėse narėse, kurių vardu jie yra įsigyti.

Numatomi šie įpareigojimai rescEU pajėgumus turinčiai valstybei:

- užregistruoti rescEU pajėgumus CECIS (Bendra ypatingų situacijų informavimo ir informacijos sistema), užtikrinti jų naudojimą ir dislokavimą pagal UCPM vykdomoms operacijoms;
- rescEU pajėgumai nacionaliniams tikslams gali būti naudojami tik tuo atveju, kai jie nenaudojami arba kai jų nereikia pagal UCPM vykdomoms reagavimo operacijoms;
- Valstybės narės, per ERCC (Reagavimo į nelaimės koordinavimo centras), praneša Komisijai apie nacionalinį rescEU pajėgumų panaudojimą ir pateikia ataskaitą apie jų naudojimą;
- Valstybės narės užtikrina rescEU pajėgumų sertifikavimą ir registravimą pagal taikomas nacionalines ir tarptautines taisykles bei normas.

Numatoma galimybė rescEU pajėgumus naudoti nacionaliniais tikslais, tačiau turi būti:

- užtikrinama galimybė naudotis ir pasirengimas vykdyti operacijas pagal UCPM, laikantis atitinkamuose kokybės reikalavimuose numatytų terminų;
- užtikrinamas vienodas rescEU pajėgumų ir kitų nacionalinių pajėgumų traktavimas, kiek tai susiję su tinkama priežiūra, saugojimu, draudimu, personalu ir kita susijusia valdymo bei techninės priežiūros veikla;
- užtikrinamas greitas remontas, jei padaroma žala.

Išskiriamos šios rescEU pajėgumų priežiūros ir išlaikymo išlaidų kategorijos (apskaičiuojamos remiantis rinkos kainomis), kurias finansuoja Europos Komisija:

1. Įrangos išlaidos.
2. Techninės priežiūros išlaidos, įskaitant remonto išlaidas.
3. Draudimo išlaidos.
4. Mokymo išlaidos.
5. Sandėliavimo išlaidos.
6. Registravimo ir sertifikavimo išlaidos.
7. Išlaidos vartojimo reikmenims.
8. Išlaidos personalui, kuris yra būtinas norint užtikrinti, kad būtų galima naudotis rescEU pajėgumais ir juos dislokuoti.

Europos Komisijos sudaryta CBRN ekspertų darbo grupė 2019 m. lapkričio mėn. susitikimo metu konstatavo poreikį rescEU CBRN pajėgumams, kartu nurodytas ir tikslingumas juos racionaliai išdėstyti atsižvelgiant į laiko juostas. Šis sprendimas buvo priimamas šiais etapais:

- 2019 m. sausio mėn. suorganizuotas pirmininkaujančios šalies (RO) seminaras dėl mažos tikimybės, didelio poveikio (HILP - high impact, low probability) įvykių. Jame nuspręsta, kad ES mastu pirmenybė turi būti teikiama CBRN ir medicininių rescEU pajėgumų vystymui, kurie taip pat turi būti priskiriami ir prie HILP įvykių.

- 2019 m. vasario mėn. įvyko Civilinės saugos komiteto (CPC) posėdis, kurio metu Komisijai suteiktas mandatas vystyti CBRN ir medicininius rescEU pajėgumus.

- 2019 m. kovo mėn. parengtas pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo, kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo, kuriame įtraukta pajėgumų rūšis – rescEU (gaisrų gesinimas, medicininės nelaimės ir CBRN).

- 2019 m. balandžio mėn. UCPM politikos direktorių susitikime pirmininkaujančioje šalyje (RO) pristatytas busimas CBRN pajėgumų ekspertų susitikimas. Lietuva jame išreiškė poziciją dėl didelės apimties (masinio) švarinimo (dezaktyvavimo) įrangos poreikio.

- 2019 m. gegužės mėn. įvyko pirmasis CBRN ekspertų darbo seminaras dėl CBRN rescEU pajėgumų vystymo. Nustatyta, kad pirmiausia bus vystomi CBRN švarinimo, aptikimo ir mėginių ėmimo bei sandėliavimo (asmeninių saugos priemonių, priešnuodžių) pajėgumai.

- 2019 m. birželio mėn. parengtas Komisijos pasiūlymas dėl rescEU ir savanoriško pajėgumų rezervo veiklos taisyklių, kuris įsigaliojo nuo 2019-08-02.

- 2019 m. liepos mėn. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie VRM pasirašė sutartį su Europos Komisija dėl paramos pasirengiant ir įgyvendinant veiksmus nelaimių rizikos valdymo srityje (projektas ECHO/SUB/2019/TRACK1/807526). Projekto tikslas – nustatyti CBRN pajėgumų ir priemonių poreikį šalyje.

- 2019 m. rugsėjo mėn. įvyko antrasis CBRN ekspertų darbo seminaras dėl CBRN rescEU pajėgumų (švarinimo) vystymo. Padarytos išvados, kad skirtingiems CBRN scenarijams reikalinga skirtinga įranga. Dauguma ekspertų pasisakė už pirmųjų reaguotojų transporto priemonių švarinimo įrangą. Nustatytas standartų bei techninių specifikacijų pačiai įrangai trūkumas.

- 2019 m. lapkričio 21-22 d. įvyko trečiasis CBRN ekspertų darbo seminaras dėl CBRN rescEU pajėgumų vystymo, kuriame ir buvo konstatuotas minėtas rescEU CBRN pajėgumų poreikis.

Kartu CBRN ekspertai svarstė 3 CBRN pajėgumų vystymo kryptis:

1. Dezaktyvavimas (angl. *Decontamination*):

- atlikti dezaktyvavimo funkcijas visais CBRN scenarijų atvejais,
- gebėti švarinti pastatus, techniką ir įrangą,
- pajėgumai turi būti pajėgūs dislokuotis savarankiškai, turi gebėti nukenksminti savo personalą.

2. Aptikimas:

- gebėti aptikti visas CBRN medžiagas;
- pajėgumai gali būti dislokuoti iš anksto bei dirbti raudonoje zonoje.

3. Asmeninių apsaugos priemonių saugojimas:

- universalios priemonės (dujokaukės, dozimetrai, kombinezonai ir kt.) naudotinos visais CBRN scenarijų atvejais,
- gebėti skubiai pristatyti į bet kurį paveikto ES regiono vietą.

Pastebėtina, kad Suomija yra išreiškusi pageidavimą tapti regioniniu rescEU centru ir aktyviai dirba šia kryptimi. Estija taip pat yra išreiškusi pageidavimą, tačiau išlieka pasyvi.

Manome, kad tikslingas Lietuvos dalyvavimas ES Civilinės saugos mechanizme, sukuriant Lietuvoje cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių incidentų (CBRN) pajėgumų centrą, kuris būtų rescEU pajėgumų dalimi. Šiuo metu jau iš dalies esama prielaidų šiai iniciatyvai:

- Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie VRM dalyvauja Europos Komisijos projekte ECHO/SUB/2019/TRACK1/807526. Projekto tikslas – paruošti investicinį pasiūlymą, skirtą katastrofų rizikos valdymui susijusiu su Astravo atominės elektrinės keliamomis grėsmėmis kurios buvo nustatytos atlikus nacionalinį grėsmių vertinimą.

- Lietuva turi įsteigtą VSAT Branduolinio saugumo kompetencijos centrą, kuris galėtų būti plėtojamas ir prisidėti vykdant rescEU priskirtas užduotis.

Atsižvelgiant į tai siūlome pritarti tikslingumui steigti cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių incidentų (CBRN) pajėgumų centrą Lietuvoje, kuris taptų „rescEU“ sudėtine dalimi ir pavesti Vidaus reikalų ministerijai kartu su Vyriausybės kanceliarija, Sveikatos apsaugos

ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Finansų ministerija, Susisiekimo ministerija, Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija parengti Lietuvos pasiūlymą Europos Komisijos Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų generaliniam direktoratui dėl šio centro steigimo Lietuvos Respublikos teritorijoje.

PRIDEDAMA. 1 lapas.

Vidaus reikalų viceministras

Česlovas Mulma

Tomas Antulis, tel. (8 5) 271 8667, el. p. tomas.antulis@vrm.lt